

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPAÑOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

L' ÚLTIMA GALAVERADA

—Si la broma'acaba bé... ¡potser no que no será l' última!

CRONICA

En Rossendo Novas, al esculpir l' hermosa estàtua *El torero moribundo*, va grabar á un caire de la base 'l lema «*Siglo XIX.*» La imatge de aquell jove de formes elegants realsadas pel trajo cenyit y cubert de brodats, retorcentse mitj jagut á impuls del dolor de una ferida que li arranca l' existencia es realment una hermosa creació escultórica. Y 'l lema completa la impresió que produheix la figura: es aqueix lema una fuetada assestada al rostre de un sigle que blasonant de civilisat, se recrea y disfruta acudint á presenciar las bárbaras y sangnantas lluytas del Circo.

Coincidí l' aparició de aquesta obra del malaguanyat escultor catalá ab l' esclat de la revolució de Setembre, período d' expansió prenyat d' ideas nobles y generosas, en que tot un poble semblava ressucitar del enviliment y la postració á que 'l tingueren reduhit llarchs anys de tiranía y despotisme. L' escultor Novas, cristalisant en la seva magnífica estàtua l' esperit revolucionari, en un de sos conceptes mes relacionats ab la cultura de las costums públicas, semblava dir al poble espanyol:—¿Cóm es que conservas encare ab tan cega afició l' embrutidora festa anomenada nacional? ¿Ha nascut acás lo ser humá, imatge de Deu, per lidiar feras y exposar constantment la seva existencia per un grapat de monedas d' or?

* *

Han passat vintinou ó trenta anys desde l' aparició de *El torero moribundo*: lo sigle XIX arriba á sas postrimerías, y aquell lema del escultor, condensació de una sátira moralisadora, resulta poch menos que ignocent.

L' afició als toros lluny de minvar ha crescut... y havia de creixer per forsa. Els toreros han arribat á ser los únichs prestigis populars dintre de aquesta nació desventurada. Lo poble 's conmové quan en Lagartijo y en Frascuelo 's tallan *la coleta* com diuhen ells. ¡Quína esgarrifansa general quan las estisoras de un barber mossegan y fan saltar aquella metxa de pel trenada!....

La mort del Espartero, la mort de 'n Fabrilo, provocan explosions de dolor á que no donaria peu de segur lo gloriós sacrifici de dos héroes de la patria. Y fins un torero que sortint un vespre mitj pet de la taberna, arma bronquina ab els agents de ordre públich y reb un tiro que als pochos días l' envia al altre barri ¡quín interés, quína compassió no inspira!... Y 'ls periódichs populars ¡quina manera de omplir columnas y mes columnas ab detalls de la malaltia y de la mort de 'n Gavira, *esperansa del art nacional!*....

¿Pero qué significa aixó, al costat de moltras cosas, verdaderas supervivencias d' otras épocas de atrás y de ignorancia, de oprobio y de rebaijament qu' envoltan al *Sigle XIX* en sas darrerías?

* *

Sense moure'ns de la civilisada Barcelona, empori del progrés espanyol ¿no presenciém cada día espectacles botxornosos, que venen á justificar lo sentit irónich del lema ab que l' escultor Novas sellá la seva estatua?

No fa molts días que una espessa fumareda s' alsa dels alts del edifici del govern civil.

—S' está cremant l' arxiu de l' Administració Económica—deyan alguns.

Y ho deyan porque 'l fum apestava á paper cremat.

Hi acudiren pressurosos los empleats de la casa y alguns transeunts del carrer: esbotzaren á empentas las portas del arxiu... y no hi havia foch, ni senyals

de havern'hi: tot estava en regla, expedients, llibres y paperassos....

Lo foch venia de mes amunt... de dalt del terrat. Era ni mes ni menos que un auto de fé realisat per un grupo de polissóns ab los llibres, folletos, estampas y fotografías, ab tota la materia pecaminosa, recullida, cassada, per espay de un any, per l' Associació dels Pares de Família, *Inquisició busca del sigle XIX*, que no sembla sino un ensaig, un aperitíu pel día felís en que puga restablirse l' *Inquisició trágica*.

Per consumir l' auto de fé esperaren els del ordre públich un día de gran fret.

Aixís podían dir:—Mireu si 'n son de pornográfichs aquests paperots, que fins cremant ens escalfan.

Tot aixó, naturalment, s' efectúa en nom de la moral, sense que sapiguém encare quí, en materia de publicacions mes ó menos alegres, se cuida de definir y de fixar ahont acaba lo lícit y ahont comensa lo prohibit.

En nom de la moral, y á favor de la suspensió de las garantías constitucionals, siguió saquejat gubernativament lo taller del malaguanyat artista Eusebi Planas. Sas carteras plenas d' estudis, fruyt de tota una vida de treball, desaparegueren al engrós. Després, quan l' artista reclamá, la major part de sos dibuixos y academias havían desaparegut, tal vegada porque 'ls aprehensors y 'ls que decretaren l' aprehensió trobantlos molt bonichs se 'ls repartiren com á bons germans. Si hi havia alguna academia de dona guapa y ben formada, degueren guardarla com una estampa per mortificar l' animeta.

* *

Probablement la foguera de l' altre día consumí una part del caudal del difunt artista.

Ara sería curiós saber si entre 'ls polissóns qu' efectuaren la crema, s' hi contava aquell individuó modelo que pochos días després, trobant en lo carrer de Trenta-claus á un francés *que le infundió sospechas*, el feu seguir fins al carrer del Paralelo, y un cop allá li omplí la cara de dits, y escorcollantlo se li quedá deu pessetas que portava á la butxaca.

Aixó també es *Sigle XIX* pur. ¡Polissóns convertits en atracadors!... ¡Guardians transformats en llops!....

Pero jo ja ho veig: l' expoliat era un francesot de poch més ó menos... un gabaig sospitós, que aixís com portava deu pessetas, podía portar deu bombas de dinamita.

¿Y encare no premiarán la previsió encantadora de aquest modelo de agents del ordre públich? Procurém que l' Espanya alcansi prompte 'l nivell admirable del imperi del Marroch, y aquest polissón y 'ls altres que l' imitin, si no tenen cap desgracia, lo menos arribarán á grans vizirs.

* *

Se necessita ser cego per no véurela venir del Sur, á passos agegantats, aqueixa civilisació mogrobita que aménassa extendres per tota la Península. Los Pirineus cada día mes alts no permeten ja 'l pas als oreigs d' Europa, saturats de microbis d' heretjia y despreocupació. En cambi 'ls vents del Atlas ens portan l' esperit fatalista y religiós de las rasses mahometanas.

Ell fa que las presóns s' omplin de quinzenaris y blasfemos y que 'ls procediments de portar de pas als presos, sense formació de causa, estigan á l' ordre del día.

Ell fá que l' desgovern y la desadministració sigan la única moneda corrent en los nostres días, y que, en la práctica, cada provincia siga un vizirat, cada poble una kábila, y cada cacich una especie de

LO DIRECTOR DEL CARNAVAL

—Animarse, caballers,
que 'l moment se va acostant...

Lo qu'és pél cantó del bombo,
¡no's queixarán!

Alí ros ó Alí moreno tallant el bacallá y cobrant el barato.

A ell se deu que per tot consol á un poble decaygut y que's abandona als decrets de la fatalitat, se l'encamini, baix lo lema de resignació cristiana, á la resurrecció de prácticas externas de carácter reli-

giós, desarrollant per tot la moixigatería en los es- perits y l' ennuquisme en las resoluciones.

Torments á Montjuich; missions á las iglesias: tot se completa.

Lo martiri com á medi de arrancar confessions ju- dicials; la prédica dels frares com á procediment de

A MONTANYA

Tornant del mercat.

disciplinar á un poble que si de alguna cosa peca es de massa suferit: l'horror als progressos del esperit qu'ennobleixen y fan prosperar á las primeras nacions d'Europa despresa de ultramontanas lligaduras.... A Madrit, á Granada y en algunas altrasciutats d'Espanya, la joventut escolar recorrent los carrers al crit de «¡Muera el Progreso!», referintse tant al periódich que porta aquest títul com á la idea que simbolisa.... Y á Barcelona, una part del claustre universitari, tractant seriament de posar aquell establiment d'ensenyansa baix l'advocació de San Tomás de Aquino.

Aquí tenen, pintat en quatre rasgos un quadro de conjunt.

Ara sols falta posarhi un lema.

Adoptém el mateix que 'n Novas va colocar al peu del seu *Torero moribundo*, ja que de una *Nació moribunda* 's tracta.

¡SIGLE XIX!!

P. DEL O.

ANANTHI

—Me sembla que *llamaré* l'atenció ab aquest traje.

GAT VELL

—Es lo que jo dich: en materia de balls, ¡molt ojo!

*
**

Sento dir qu'ets de molts homes,
que de tot tens, menos cor;
y ho crech, tirana, y m'arboro
de rabia, con un cá foll.

Sento dir que rius y gosas
prometentme un mon d'amor,
que mentre 'm fonch en desitjos
tothom béu dels teus petóns.

Y las nits desvetllat passo
veyent ton rostre per tot,
pantejant com un novici,
ó bé, plorant com un noy.

A pesar méu, ¡com t'estimo!
Te-vull per mí, per mí sol!
No pot pas ser que coneguis
el torment dels gelos, nó.

Quan veig tos ulls ahont hi bri-
[llan

els vint anys ab tot son foch,
¡pobre de mí! 't vull encare
que sigas de tot el mon!

No sé de quína manera
he devallat poch á poch,
del més ideal platonisme
al erotisme frisós!

A. LLIMONER.

LA BONA MOSSA

—¿No se 'n penedeix—vaig preguntarli—d' haverse casat ab una dona tan alta, tan guapassa; tan notable per tots conceptes?—

Lo senyor Florenci va mirarme somrihent.

—¿Per qué me n' haig de penedir?

—Perque... ¡qué li diré jo!... la seva figura crida de tal manera l'atenció de tothom, que per forza han d'haverli succehit mes de quatre incidents. Una senyora com totas las demás, no destaca, no se singularisa, no atrau las miradas dels que li passen aprop pel carrer ó dels que van ab ella en un cotxe del tranvía. En cambi, la de vosté, es imposible que passi desapercibuda, sigui allá hont sigui y per concurrencia que hi haji.

—Donchs, será casualitat ó lo que vulgui, pero lo cert es que, á pesar de lo que vosté diu, anant ab ella may m' ha succehit res.... Es dir—feu de repent lo senyor Florenci;—res.... res!.... Una vegada sí que

va passarme un lance.... pero sense importancia, una escena que tot lo mes va durar un quart.

—¿Trágica?

—Cómica, de lo mes cómic que ha vist. Vol que li conti?—

No desitjava altra cosa. Vaig apurar d' un glop lo café que 'm quedava á la tassa, y acomodantme al asiento, vaig disposarme á escoltar.

—Era.... miri lo que son las coincidencias!—exclamá 'l narrador comensant l' historia:—era en aquest mateix café. Un dissapte, després de sopar, vam venir aquí y 'ns vam assentar en aquella taula ¿veu?... la del ángul. Ella va colocalse de cara á la porta y jo davant per davant seu. Feya bastanta calor y aixó estava molt desanimat. Cinch minuts després d' haver entrat nosaltres, entran dos individus, en los quals segurament ni m' hauria fixat, si al assentarse no gayre lluny de la nostra taula no hagués sentit dir á un d' ells, ab veu clara y accent una mica picaresch:—¡Anda, tú! Mira allá!

—¿Se refería á vosté?

—A la meva dona. Vaig endevinarho tan bé, que al girarme per contemplar al autor de l' expressió, encare 'l vaig atrapar tocant al altre ab el colze y acompanyant lo gesto ab un moviment d' ulls no poch significatiu.

—¿Eran joves?

—Ni joves ni vells: dos tipos bastant ordinaris, que semblavan no fer gayre cas de la moda ni tenir ab lo barber entrevistas massa freqüents. S' assentaren, com dich, á poca distancia de nosaltres, y lo mateix que si no mes haguessin entrat al café per aixó, desde aquell moment no apartaren los ulls de damunt de la meva dona. Ella va acabar per adonarsen, y 'm va dir ab dissimulo:—¿Qué deuen mirar aquests babies?—Déixals estar: com si no te n' adonguessis.—Es que arriban á ser empipadors.—¡Qué vols ferhi! ¡Hi ha tarumbas de tantas maneras!

—¡Ja havia de ser molestós!...

—¿Qué diu? No s' ho pot imaginar! Tots dos, los colzes sobre 'l mármol de la taula, la barba apoyada entre las mans, se la menjavan materialment ab la vista. D' aquí aquí balancejavan el cap y 's feyan una mueca d' inteligencia; d' aquí aquí 's deyan á l' orella alguna paraula misteriosa; ara li dirigían una mirada que semblava d' adoració; ara 's donavan mútuament un copet y 's posavan á riure.

—¿Y l' objecte d' aquesta mímica y aquestas demostracions era.... la seva senyora?

—Induptionablement. N' estava seguríssim: la colocació dels altres concurrents, la direcció de las sevas miradas... no podían ocuparse de ningú sino d' ella. Pero lo que mes m' indignava era la cara ab que de tant en tant em donavan

una llambregada á mí. Semblava que se 'n burlessin, que 'm tinguessin llástima, que 'm consideressin un personatge ridícul.—Anémsen,—va dir' ella, veraderament disgustada.—No me 'n vull anar: haig de veure en que para aquesta estúpida escena.—Aném, ¡no 'n fassis cas!—No tinguis cuydado: es mes curiositat que altra cosa. No 'm perdré, per xó.

—Bé va tenir prou calma!...

—Aviat se 'm va acabar! Un moviment, un gesto extrany que ab las mans van atrevirse á fer, com qui trassa un gran círcul, va enviar á rodar tota la meva circunspecció.

—¿Va empendrels?

—Vaya! M' also, 'm planto al davant seu, y dei-

PEL SÉU GOVERN

—Els participo que hi aniré completament sola.

xant caure las paraulas poch á poch, pera evitar que l' indignació 'm fes cometre una tontería, pregunto al que semblava mes atrevit:—¿Volen ferme 'l favor de dirme á qui 's miran ab tanta insistencia?—A la seva senyora.... ey! nosaltres ho pensém que deu ser la seva senyora—'m respón l' home ab molta senzillés.—Y ¿per qué se la miran, com si l' apamessin ab la vista?—Perque deu pesar molt. ¡Es tot' una galán dona!—Y ¿qué n' han de fer vostés d' aixó?—¡Qué diu!—va exclamar, posantse á riure l' un y l' altre:—si sapigués qui som, no s' ho pendria d' aquesta manera!

—Y ¿qui eran, en resúm?

—¡Los ayudants del cotxe dels morts! Segons vaig deduir de las sevas explicacions, lo qu' ells pensavan y murmuravan examinant á la meva dona era aixó:—¡Quín pes deu fer aquesta senyora! ¡Ja suariam per portarla al carruatje si ara 's morís!....—

La veritat es—va anyadir lo senyor Florenci á manera de conclusió, que tenian rahó, pobla gent!.... Tres quintars, de passo.... ¡Ja es carga per dos homes!

A. MARCH.

A UNA CASADA

¡S' ha de patir!

Si en mí es vritat que tens la confiança
que 'm demostras temps há
y explicantme 'ls secrets que portas dintre
de ton cor noble y franch
disfrutas, segons dius, y 't desahogas
perque de sobras sabs,
qu' en tant que lo teu cor tú descarregas
lo méu vas carregant....
sens dupte, que per més que ho dissimulas,
comprenc lo téu afany,
y ta mirada en mí ben clar m' indica
per sa fogositat,
que tú, interiorment, deus dirte á solas:
¡Pobret! y qu' es cobart!

CHELIN.

COMEDIAS BARCELONINAS

LO TRANVIA DE VAPOR

Acte primer

La máquina avansa rápidamente per la estreta carretera, arrossegant lo convoy.

De sopte:—¡Ay! (*Un crit esgarrifós que fa bellugar á tots els passatjers.*)

Lo tren se para.

UN PASSATJER:—¿Qué ha passat?

UN ALTRE:—¿Qu' es aixó?

UN PEÓ CAMINER (*que al sentir la saragata hi ha corregut:*)—Lo tranvía ha aixafat un home.

TOTS:—¿Ahónt es?

LO PEÓ:—Allí; mort.

Passatjers, transeunts y 'vehíns s' apilan en lo lloch de la desgracia.

Per si acás, un corra á buscar un metje.

Pera *levantar* lo cadavre é instruhir las correspondents diligencias, un altre va á avisar á l' autoritat judicial.

Y perque l' opinió pública 's conmogui y s' impresioni, un altre va á portar la noticia á la premsa.

UNA VEU:—¿Y 'l maquinista?

VARIOS MIRONES (*arronsant las espalllas:*)—¡Oh!

Acte segon

UN DIARI:—Lo que passa ab aquest ditxós tranvía de vapor es inconcebible.

D' OBLIGACIONISTA DEL CARRIL DE FRANSA

(DISFRESSA D' ACTUALITAT)

—¡En camisa! Tal com ens ha deixat la suspensió de pagos.

UN ALTRE DIARI:—No hi ha senmana que no ocasioni una víctima, menos las senmanas que n' ocasiona dugas.

UN ALTRE:—Las autoritats están en l' ineludible deber d' intervenir eficazment en aquest vergonyós assumpto, fent que termini una situació que 'ns posa al nivell dels pobles mes salvatjes y atrassats.

La gent que passa parla de *la desgracia d'ahir*.

En los cafés, *la desgracia d'ahir* es lo principal tema de las conversas.

La desgracia d'ahir es lo que la prempsa 'n diu «la nota del día.»

Se sab que las autoritats han pres cartas en l' assumpto.

Se sab que hi ha 'l propósit de que aquests fets deplorables no 's tornin á repetir.

Se sab que 's va á estudiar l' expedient de concessió del tranvía.

Se sab que aquesta vegada va de veras.

Un curios:— ¿Y del maquinista, qué se sab?

D' aquest no se sab res absolutament.

Acte tercer

Han passat... no gayres días: dos, tres, quatre á tot estirar.

UN DIARI:—«S' está treballant activament pera l' obertura del nou velódromo que... etc., etc.»

UN ALTRE DIARI:—«Han arribat los toros que s' han de lidiar la próxima corrida. Son de magnífica estampa y... etc., etc.»

UN ALTRE:—«Avuy debuta 'l famós pelotari *Pequeño del Putxet*, ab tanta impaciencia esperat per... etc., etc.»

¿Y d' alló del tranvía? (*Teló rápit.*)

¿Es bonica la comedia? ¿Sí?

Estiguin tranquils: un día d' aquests tornará á repetirse.

¡Mientras hi haji tranvías de vapor y autoritats de pa sucata ab oli!

MATIAS BONAFÉ.

RECORTS DE L' ISTIU

Ens gronxava l' onatje... tas ulladas
alegravan mon cor,
y masegantme 'l cos ab abressadas
me vas jurar amor.
—Avants que ser d' un altre, vares dirme,
si 'm deixas d' estimar,
será lo méu conhort veni á morirme
en lo més fons del mar.
—Ja ho crech, vaig contestar qu' aixó farías
per mí, n' estich segú;
mes jo també si un jorn tú m' aburrías
moriría per tú.
No sé si aquella tarde una ventada
va bufar de repent
y las nostras promesas, Reparada,
se las endugué 'l vent.
Puig al cap de poch temps que 'ns estimavam
del tot *apassionats*,
á dintre 'l mar mateix, allí olvidavam
los juraments passats.
Tú 't banyavas fent broma ab un bolsista
per cert bastant mussol,
jo, ensenyava á nadar á una modista
hermosa com lo sol.

AMADEO DORIA.

IN ALBIS

Encare ningú m' ha dit
lo que tant me convindria;
encare ningú m' ha dit:
¿vols sopá ab mí aquesta nit?

LLIBRES

VISLUMBRES, por TORCUATO TASSO SERRA.— Es molt difícil fer la crítica de un llibre de la naturalesa del titulat *Vislumbres* y alguns altres del mateix género que son autor ha donat á l' estampa.

Lo Sr. Tasso Serra cultiva ab preferencia lo género sentenciós. Máximas, pensaments, ideas, aforismes, de vegadas simples jochs de paraulas brollan de la seva ploma á dojo, á jutjar per lo número considerable que 'n porta produhits fins ara.

Sistema de condensació es aquest qual cultiu exigeix á la vegada que fonda penetració, una trassa especial en conjuminar las paraulas justas á fi de donar forsa á l' expressió y relleu á las imatjes. Tots los grans escriptors s' han exercitat en aquest género: bé es veritat que molts d' ells han colocat sas sentencias entre 'l text de las sevas obras, á la manera que l' argenter engarsa las pedras preciosas en las sevas joyas.

Lo Sr. Tasso podria fer lo mateix, tota vegada qu' en son llibre hi ha ideas que tenint tot lo més tres ó quatre ratllas, donarían peu per escriure hermosas amplifcaciones. Pero, com á fecundo, pródich, presenta 'l seu tresor engrunat, solt... y aixís, sens dupte, val més, per haverhi més sustancia en menos extensió, encare que tal volta lluheixi menos. La proba es la que millor manera de apreciar lo seu llibre consisteix en llegirlo poquet á poch y á petitas dossis: tres ó quatre planas á cada lectura.

Com á mostra de las notables conlicions que adornan al autor de *Vislumbres*, transcriurém á continuació unas quantas particulas de aqueixa nata espiritual:

- «Todo obedece á Dios, menos el hombre.»
- «A más tiene desvelados la necesidad que la conciencia.»
- «El hombre no empieza á ver claro hasta que se le acorta la vida.»
- «¿Qué le importa saber sumar al que no tiene que sumar?»
- «Los dichosos son los otros.»
- «Todos somos depositarios fieles de uno ó más secretos de nosotros mismos.»

UN DISSIDENT

—¿También vas á Cuba tú?
—¿Jo? ¡Cál! Faig com certs generals: no hi estich conforme ab la política antillana del govern.

«El dinero suele tener mucha religión, pero poca virtud.»
 «La única fiera que al matar huye, es el hombre.»
 «Las segundas nupcias son los funerales del amor del padre á sus hijos del primer matrimonio.»
 «Muchos cristales nitidos sobrepuestos, antes oscurecen los objetos que los aclaran. Así con la verdad: muchas razones para demostrarla, más contribuyen á hacerla turbia que evidente.»

Los pensamientos en prosa, van barrejats ab cantars en vers entre 'ls quals se n'hi troban alguns de molt hermosos. Per exemple:

«Mi corazón dí á una ingrata y á desdenes lo mató y ahora las demás dicen que no tengo corazón.»

«Profundiza en tí si quieres saber lo bueno que encierras, que los metales más ricos yacen dentro de la tierra.»

«Un día en que hasta la muerte estaba affigida mi alma, del retrato de mi madre se desprendieron dos lágrimas.»

Quí tals cosas escriu es ja no sols un pensador, sino un verdader poeta.

TRATADO DE ANÁLISIS QUÍMICA redactada con arreglo á los programas oficiales, y en presencia de las obras de Fresenius, Koninck Drugendorff, por F. SALAZAR Y QUINTANA.—Tomo I. Análisis de sustancias minerales.—Respón de la bondat de aquesta obra, destinada á prestar verdaders serveys á tots quants pretengan coneixer los íntims secrets de la Ciencia química, la ilustració y la conciencia de son autor, tan ventajosamente conegut en los círculs científicos de Madrid. Un método riguros y una exposició realisada en tots los capítulos del libre per medi de un llenguatge modelo de claritat y precisió, fan la obra recomendable, sobre tot á las classes escolars que desitjin traure profit de sos estudis.

RATA SABIA,

Teatros

ESTRENOS

No se 'n conta més qu' un en lo curs de la senmana: 'l de la sarsuela *Los Camarones* en lo Teatro de Catalunya. Son pares de la criatura per lo que respecta á la lletra los senyors Arniches y Lucio, y per lo que atany á la música 'ls mestres Valverde fill y Torregrossa. Total quatre, com las potas que sostenen un banch.

Y seguint la metàfora dirém que sobre *Los Camarones* s'hi poden asseure ab tota confiansa 'ls aficionados á riure sense mirar prim, ni importárl'hi un pito que l'obra que veuhen sigui fina ó groixuda.

Ab unas renynas de cómicis tronats, ab la guassa d' un d'ells que 's presta á exercir de metje sense serho, acabant per fer posar uns sinapismes al seu empresari que tractava d'estafarlo; ab los amors contrariats de una nena á la qual sos pares voldrian ferla casar ab un gamarús qu' ell

PER TOTS ELS GUSTOS

Ab máscara ó sense máscara, ja 's tapi menos ó més,

la xicoteta qu' es bonica, sempre ho es.

mateix cantant diu qu' es un melón, y ab unas quantas pesas de músicas, si no gayre originals molt animadas, se confecciona una sarsueleta al us del día, de las del broch gros, molt propia pera fer digne costat á *El primer reserva*, que continua representantse ab éxit.

IMPRESIONS Y NOTICIAS

Al Principal l' aplaudit actor Sr. Goula dará dilluns son

benefici posant en escena la comedia del Sr. Capdevila *Lo Senyor Nadal*, lo monólech de 'n Russinyol *Lo sarau de Llotja* y la pessa de 'n Pous *Un músich de regiment*.

Dimecres tingué al Liceo sa serata d' onore la eminent Theodorini. Cantá 'ls actes primer, tercer y quart de la *Gioconda* y l' últim de *L' Africana*. D' aplausos y ovacions no 'n vulguin més.

Y á propòsit de *seratas*. Aquesta nit celebrarà la séva la nostra paisana Srta. Carrera, qu' en tan alt lloch ha posat lo seu nom artístich durant la present temporada.

A *Romea* varen recordarse del company Pinós que durant tants anys treballá en aquella casa. Victima de una cruel malaltia que 'l té paralítich, se fá acreedor á la consideració de totas las personas de sentiments nobles y sobre tot dels que no poden olvidar may los bons serveys que porta prestats á la escena catalana ab la creació de alguns tipos genérics.

Pera mitjans del present mes s' anuncia l' estreno de l' obra postuma de 'n Feliu y Codina, *Lo Nuvi*.

Al Tivoli comensá dimecres una serie de funcions la companyia d' ópera mimica dirigida pels Srs. Perfetti y Battaglini, de la qual forma part l' artista Sra. Cantini. Un altre dia parlarém més extensament de aquesta companyia especial, qu' enrahona per senyas. A Italia 'l género mimich té un públich devot: veurém si aquí á Espanya logra igual fortuna.

Un artista que cultiva 'l género Frégoli ab no poca habilitat, lo Sr. Arcos, ha amenisat aquests dias las funcions del Teatro Granvia. Pero un consell: quan vulga reproduhir *El Camaleón*, anuncihi l' obra, si vol en castellá *El Camaleón*, pero guárdis de dirne *Arco-Leone*, que no vol dir res.

Per ahir dijous estava anunciada la primera representació de l' ópera espanyola de 'n Bretón: *La Dolores*.

No 'ls faltará gent: la Dolores de Calatayud amiga de hacer favores, sempre ha tingut molt ganxo.

N. N. N.

LO MILLOR GÉNERO

AL AMICH LLUÍS PIERA

Ja que al amor te dedicas y ab Cupido t' embolicas corrent ab ell d' aquí en llá, per si alguna noya enganxas, á fi d' evitarte planxas un concell te vull doná

No busquis may senyoretas porque com que son coquetas ab ellas no 's viu felis, puig anántloshi al darrera en Pau, Pere y Berenguera poden durte un compromís.

No busquis noyas devotas porque hipócritas son totas y no pots ficarte en res, si 'ls hi gastas una broma l' endemá ja ho sabrá Roma per conducto del confés.

Tampoch busquis cusidoras modistas ni planxadoras ni cotillaires tampoch, porque com son lo dimoni pots caure en lo matrimoni, qu' es caure de cara al foch.

Creume á mi, si 'l temps malgastas busca raspas, que las raspas en la tenda del amor, pel que falsatats recela son la més compacta tela son lo género millor.

Tenint lluny germans y pare ningú 'ls pot tirá ré en cara, ni que perdin lo cervell, y ab escusas á tot' hora d' amagat de la senyora

ENTRE CAÑA Y CAÑA

—¡A su salud!
—Gracias, noya, pero creu que no es *manzanilla* lo que ara la meva salut demana...

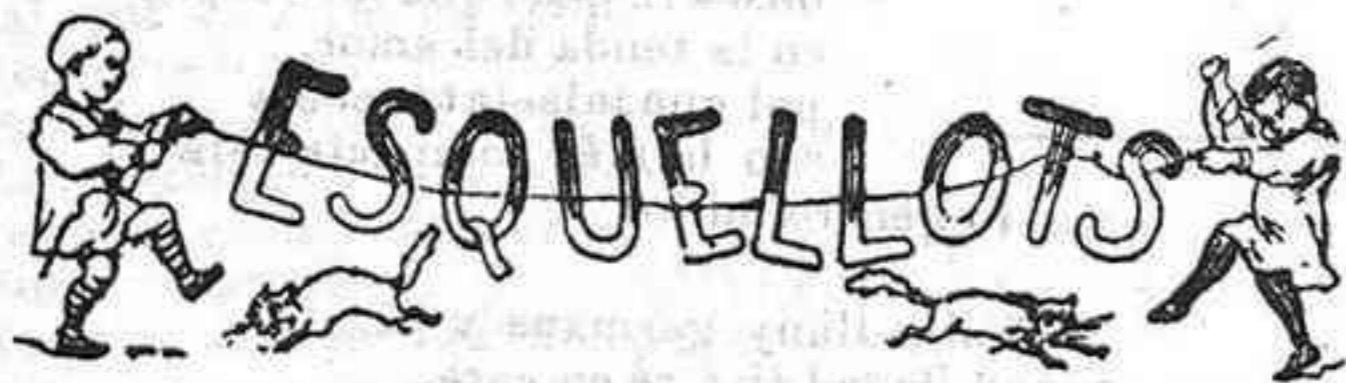
pots ficá má á n' el cistell.

Y si per cas no la *brillas*
te donarán pacaillas
y algun ralet pel café,
y si vas á Ramalleras-
xóti, valsos y habaneras
podrás ballarhi també.

Per lo tant, déixat de estrenos
y de tipos macarenos
que poden durte un treball,
ja que ab amor t' embolicas
ves á clavá algunas picas
per las reynas del fregall.

Puig gomosas, planxadoras,
sabateras, cusidoras,
y las que venen amor,
totas son molt avispadas,
mira d' engresecar criadas
qu' es lo género millor.

A. CORTINA RIVERA.

Nostre **Número 1,000**.—Comprement

la natural curiositat dels nostres lectors y contestant á las moltes preguntes que se'ns han dirigit, devém manifestar als nostres amichs y al públich que 'l *Número 1,000* de LA ESQUELLA responderá indubtablement á l' espectació que 'l seu sol anunci ha despertat.

Proposantnos, com ens proposém, celebrar de una manera digna una diada que al mateix temps que 'ns ompla de satisfacció 'ns obliga ab el públich, apliquém al *Número 1,000* tots los poderosos elements, tots los recursos de que l' art modern disposa, y desde ara podém anticipar que en sas planas s' hi veurán tots los actuals procediments de reproducció artística, en la inmensa escala que comensa en lo senzill perfil y acaba en la hermosa lámina *en colors*.

Aixó, unit á la superioritat del paper mate que emplearém en ell y á altres atractius que de moment no podém detallar, [fará de nostre *Número 1,000* una verdadera preciositat, qu' esperém será del agrado dels nostres estimats lectors.

Un senyor francés que firma ab inicials, ab l' idea de rebatre la nostra *Crónica* de la senmana penúltima, manifesta en una atenta carta que 'ns dirigeix sas opinións contrarias al nostre punt de vista, invitantnos á sostenir una polémica.

Ab gust l' acceptaríam, si las condicións especials de L' ESQUELLA consentissen donar una gran extensió á determinats assumptos... pero aixís y tot difícilment havíam de arribar á algún resultat pràctic, tal es l' apassionament (que nosaltres per altra part respectém) del nostre comunicant.

JOCHS PERILLOSOS

¡Aixís se comensa!

L' ESTUDIANTINA

—¿No trobéu que avuy la gent no está gayre per músicas?

Pero ell també deuria respectar la justa admiració que sentim per la valenta actitud del egregi escriptor Emile Zola, al afrontar impàvit las iras de una multitud soliviantada y 'ls perills de un procediment judicial, sens altre objecte que seguir los dictats de la seva consciencia.

Admiradors dels grans caràcters, la nostra *Crònica* no obehia á altre propòsit que al desitj d' enaltir lo rasgo de independencia del insigne novelista, sense tractar de deprimir ni directa, ni indirectament al exèrcit francès, qual honor no pot sufrir, ab sols duptar de la infalibilitat de alguns de sos dignes membres, cridats á constituhir un tribunal.

Al extremar nostre comunicant las deduccions que pretén derivar de nostre article, revela una obcecació lamentable. Sols incidentalment penetrarem en lo camp-perdut de la qüestió Dreyfus-Esterhazy, y 'ns interessa consti que ni hem pretés treballarhi, ni cas que ho haguessem intentat hauríam may cavat tan fondo, com ell suposa.

A propòsit de Zola, aquí va una anècdota.
Diu un periódich francès que aná á trobar al cé-

lebre advocat Mr. Dubuit per encarregarli la seva defensa.

—Ab moltíssim gust vos defensaré—li digué l' advocat.—Pero ha de ser ab una condició.

—Las vostras condicions per mí son lleys: dongueula, donchs, per acceptada—respongué 'l novelista.

—Está bé. Aixís donchs, diguéme: ¿m' autori-séu per alegar en favor vostre la locura?

En Zola va agafar lo sombrero, y se 'n aná.

Verdaderament, 's necessita ser boig per plantar cara á una corrent d' opinió térbola y desbordada, com la de un riu eixit de mare. Tenir consciencia y volerla fer prevaldre en aquests temps de acomodaticias creencias ¡quina locura!

O locura ó santedat, com digué nostre Echegaray.

Lo diumenje á la tarde vaig assistir á la representació del *Nerón* en lo Liceo, tenint ocasió de fixarme en los mil anacronismes de la indumentaria.

¡Quinas cosas mes xocarreras se veuhen!... ¡Quíns contrasentits!...

Aquí 'n va un, que, com un botó, pot servir per mostra.

Quan Nerón, en aquella parodia de casament del primer acte, diu que dota á Criseida ab una gran quantitat de sextercis, invita á un dels personatjes presents á que ho consigní.

Y aquest ho fa tant be que, en un carnet negre, de cubertas enxaroladas, igual enterament als llibres de memoria que usan els agents de Bolsa, s' ho anota ab un llápis que tenia passat en lo mateix carnet.

Si Nerón li preguntava:—¿De hont has tret aquest carnet tan maco?—estich segur que 'l personatje respondria:—Aquest matí li comprat á la Via Apia á uns homes que diuhen «Cartera y llapis déu centims.»

Es molt extrany, que al incendi de Roma la direcció escénica del Liceo no fassa sortir als bomberos ab las bombas de vapor y la escala Porta.

Y quan Nerón se suicida ¿per qué en lloch de ferho ab un punyal, no ho fá ab un revólver de sis tiros?

¡Sería un cop d' efecte de primera!

A Sant Andréu de Palomar s' ha celebrat una reunió anti-agregacionista.

Los mateixos oradors reconegueren que Barcelona fins ara 's porta molt bé ab los pobles agregats fent tot lo que pot per complaure'ls.

¿Y donchs, perquè demanar lo divorci?

¿Perque acudir á la curia del bisbe romerista, senyor Sedó, que va prometre pronunciar la separació aixís que 'l deixessin funcionar?

¿No hi ha en tot aixó una burda maniobra electoral?

Afortunadament las brevas romeristas son molt verdas, y no es fácil que arribin á madurar... ni molt menos per Sant Andreu, diada de fret.

M' escriuhen de Sant Martí de Provensals:

«En lo carrer de Wad-Ras, prop del cementiri vell hi ha un manyá mecánich qu' es arcalde de barri de aquell idem. Fins aquí res de particular, ja que l' ofici de manyá no es incompatible ab lo càrrech de arcalde.

»Lo que si passa de particular y es la riota de molts vehíns y concurrents al café del costat es que 'l guardia municipal qu' envían desde la comandancia perque presti servey en lo carrer antedit, l' esti-

ga prestant al indicat manyá, permaneixent tot lo sant dia tira que tirarás la corda de la manxa:

»¡Ay, Sr. Director, quin apunte del natural ne trauria si sapigués dibuixar!....

**

Una cosa hauria de averiguar l'autor de la carta, y es si aquest guardia municipal tan treballador es *manxego*.

En qual cas, al tirar de la *manxa* tindria una disculpa.

Los badalonins que obsequian al Sr. Ferratjes ab un gran ápat, fan lo que deuen al acompanyarlo á taula... sobre tot si tenen gana.

Perque en aquest mon bergant després de tot ¿qu' hem de fé? La gana passa menjant y menjant la gana vé.

**

Als postres del banquet de Badalona no hi va haver galletas Palay. ¡Qu' es cast!... Avuy están de moda las galletas Vinyas.

Y també ho está 'l mudar los noms dels carrers, cosa que no porta mes gasto que 'l cambiar una lápida, que total val un parell de duros. Aixís per inspiració de sobre-aula de alguns comensals, lo carrer fins ara anomenat de la *Independencia*, en lo successiu 's titulará (prenguin alé): *Calle del hijo adoptivo de Badalona, Sr. Marqués de Monroig*.

Tot aixó redunda en benefici de las rentas públicas. Considerin que 'l mer fet de posar en un telegrama las senyas de aquest carrer, costará... ¿deu paraulas á deu céntims cada una? ¡Una pela rodona!

Rebo denuncias contra timadors literaris, que 's diverteixen enviantnos traballs que no son seus, á pesar de lo qual los suscriuhen, sense tenir altra feyna que copiarlos d' altres periódichs en los quals anteriorment sigueren publicats.

En aquest cas se troban un mestre que 's firma *Un altre amich*, timador de un sonet degut á *S. de Cargol*, y un tal *Vidal Melós* que suscriu la composició titulada *Un Dupte*, inserta en lo número 994.

Y ara, deixantlos apuntats al *Index* els dedicarém la següent copla:

«Una ves m' han engañado,
que dugas no hi tornarán:
las columnas de L' ESQUELLA
de lluny se las mirarán!»

BALLS Y RESTAURANTS

Las que 'ls segueixen tots.

Una originalitat.

Per formar la candidatura conservadora de Barcelona pera las próximas eleccions de diputats á Corts, els amichs de l' hereu Pantorrillas han designat al Sr. Benet y Colom, y els amichs del silvelista Ferrer y Soler, al Sr. Milá y Pi.

¡Un Colóm y un Milá! ¿Quí será 'l plomat?

Y 'l Sr. Colóm, es además advocat consultor de la Companyia de Fransa.

Y 'l Sr. Milá es advocat consultor de la Companyia de Madrid-Zaragossa-Alicant.

¿Veritat qu' es original?

La Comissió organitzadora dels festeigs de Carnestoltes ha publicat ja 'l seu programa.

Vels'hi aquí 'ls dos primers números, que s' han de cumplir avants de que torni á apareixer LA ESQUELLA:

«*Día 13 de Febrer*.—Cabalgata inaugural y sortida del herald-anunciador de las festas de Carnaval, que recorrerà 'ls principals carrers.

«*Día 17*.—Certámen infantil en la platea del Teatro de Novedats, otorgantse premis als disfressos que mes se distingueixin.»

Anirém continuant pera coneixement y satisfacció de nostres lectors.

A Constantinopla ha mort el jefe dels eunuchs. Sent un càrrech de gran importancia en l' imperi turch, no te res d' extrany que la vacant siga disputada ab verdafer furor.

Lo principal estímulo dels candidats, apart de las moltas ganancias que obtenen, es lo títul anexe al càrrech. Lo jefe dels eunuchs, oficialment se titula: «*Guardiá de la porta de las felicitats*.»

Pero.... de las felicitats agenas.

En lo taller de un escultor:

—¿Aquest busto, no es de Fulano?

—Del mateix. Ell me 'l va encarregar, y no 'l vingué may á recullir, de manera que 's va morir sense pagarme'l.

—¿Per qué no 'l envias als seus hereus?

—Ja ho he fet; pero no 'l volen admetre.

—¿Y donchs que 'n pensas fer?

—Res: es á dir sí: l' empleo per destogarme.... Cada dematí al entrar al taller li vento una clatellada. Ja que á Fulano no li puch pegar en persona, li pego en estatua.

UNA MASCARETA

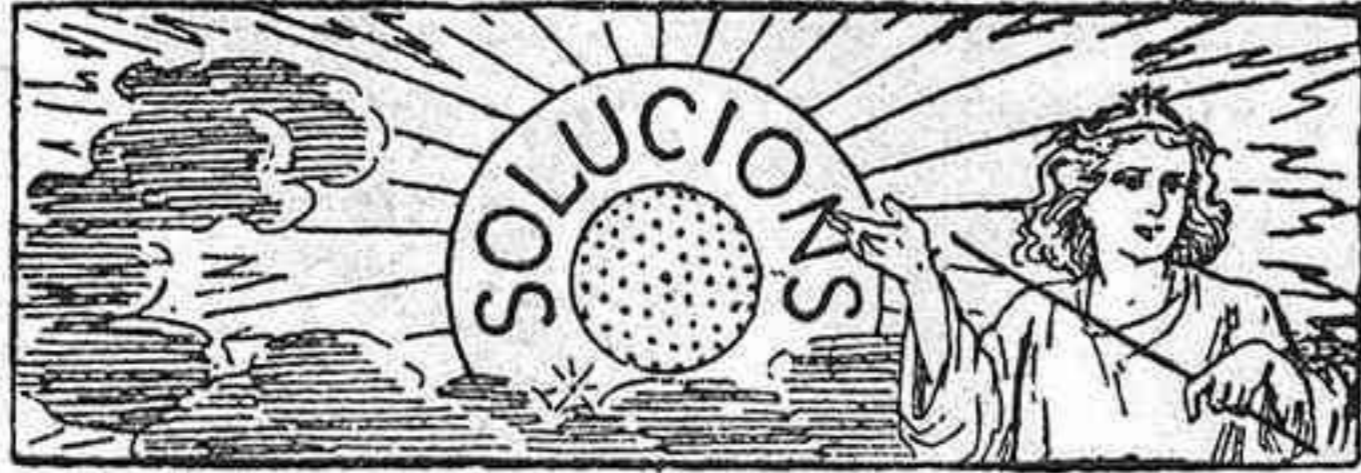
—No hi ha cuidado: ja m' hi tallat las unglas.

LO QUE PASSA A TOTHOM

Cada dia al mirá 'ls *partes*,
ja se sab;
en llegint aixó de Cuba,
¡mal de cap!

A L' INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO
XARADAS RETRATOS.—*Pa-qui-ta.*—*Re-po-sa-da.*

XARADA

¡VAYA UNAS PREGUNTAS!....

—L' objecte de *dos-tres sis* confessarme
créguim no es pas,
per confessarme sols; un' altra cosa
porto de cap.
Voldria que 'm digués, si no es molestia;
si es *dos-ritat*,
que 'l hom qu' he dat el cor, ab vosté, pare,
ve á confessar.
—Dificilment puch, filla, contestarli:
ne venen tants!....
que vagi á endavinar, senyora meva,
á qui l' ha dat.
—Es un jove molt alt, gras, dú un bigoti
á istil *Savalls*,
un nas que ¡Deu n' hi dó! Son cap fa 'l bulto
de tres quartans;
te uns pámpols, ó bé orelles, de mitj metro,

ulls com fanals,

y....

—Prou, no parli més: y aquest fulano
¿cóm se diu?

—Pau.

—Just.

—No: Just no se 'n diu, lo pren per altre.

—Bé ja veurá;

vull dir que ja 'l conech.

—¡Oh quanta ditxa!

—(No l' entench pas.)

—Me *primera-segón* que vosté 'm diga
per caritat,

de qué s' ha confessat: diguim'ho pare,
interés gran

hi tinch per sapiguerho, li suplico....

—Aixó jamay!

Li pot *prima-dos-terça* tant com vulgui,
pro ho tinch privat.

Jo me 'n guardaré de dirli 'l que va dirme
com d' escaldarm'.

—Donchs com podré saber qu' es bon subjecte?
qu' es bon cristiá?...

Si cap *tres-invers-hu-dos-tres-ent* troba
per ma *total*,

sols diguim donchs, si 'ls te petits ó grossos
los seus pecats.

—Aixó, filla, es millor que á ell ho preguntí.

—No m' ho dirá.

—Donchs menos li diré jo aquestas cosas.
¿Qué s' ha pensat?....

ANTÓN DEL SINGLOT.

ANAGRAMA

—Ahot vas *total* Baldomero
per aquest *tot* plé de pols?

—Si no més n' hi ha una *tot*, home:
m' arribava hasta la *tot*
de la propera montanya
á cullí uns quants rovellons.

ALI-VELLÓ-XILEF.

TRENCA-CLOSCAS

ADELA BELL

SALOM

Formar ab aquestas lletas lo titul de un drama catalá.

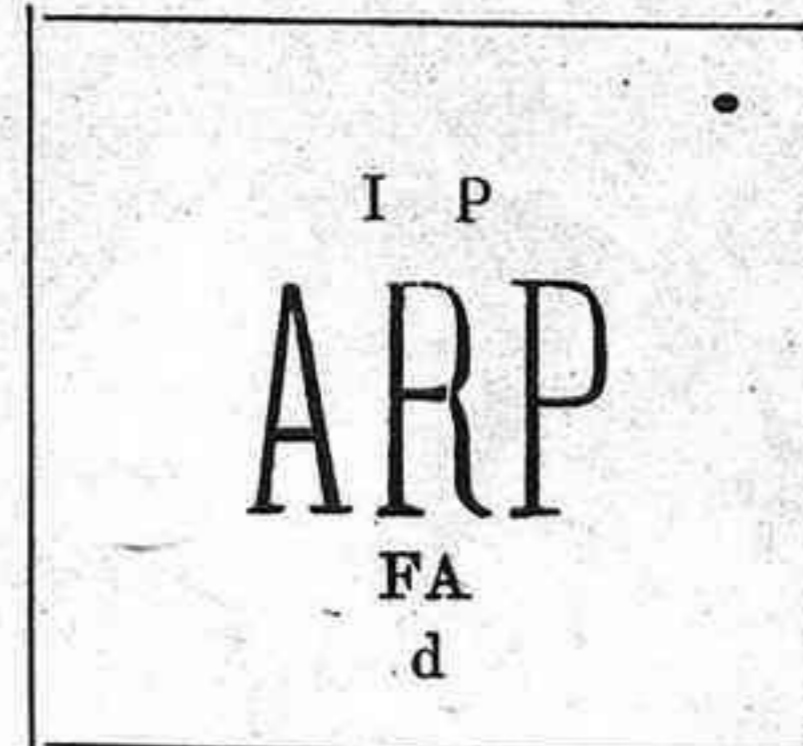
TIT DE LA TITA.

CONVERSA

—¿Ahont vas Pepeta tan depressa?
—M' preparo per anárme'n á Vilafranca que á fi de mes
fan la festa major.
—Dona recados á la meva cusina si la veus per allí.
—Si 'm deyas ahont está....
—No hu sé; pero es lo que havém dit los dos.

TAP DE SURO.

GEROGLIFICH

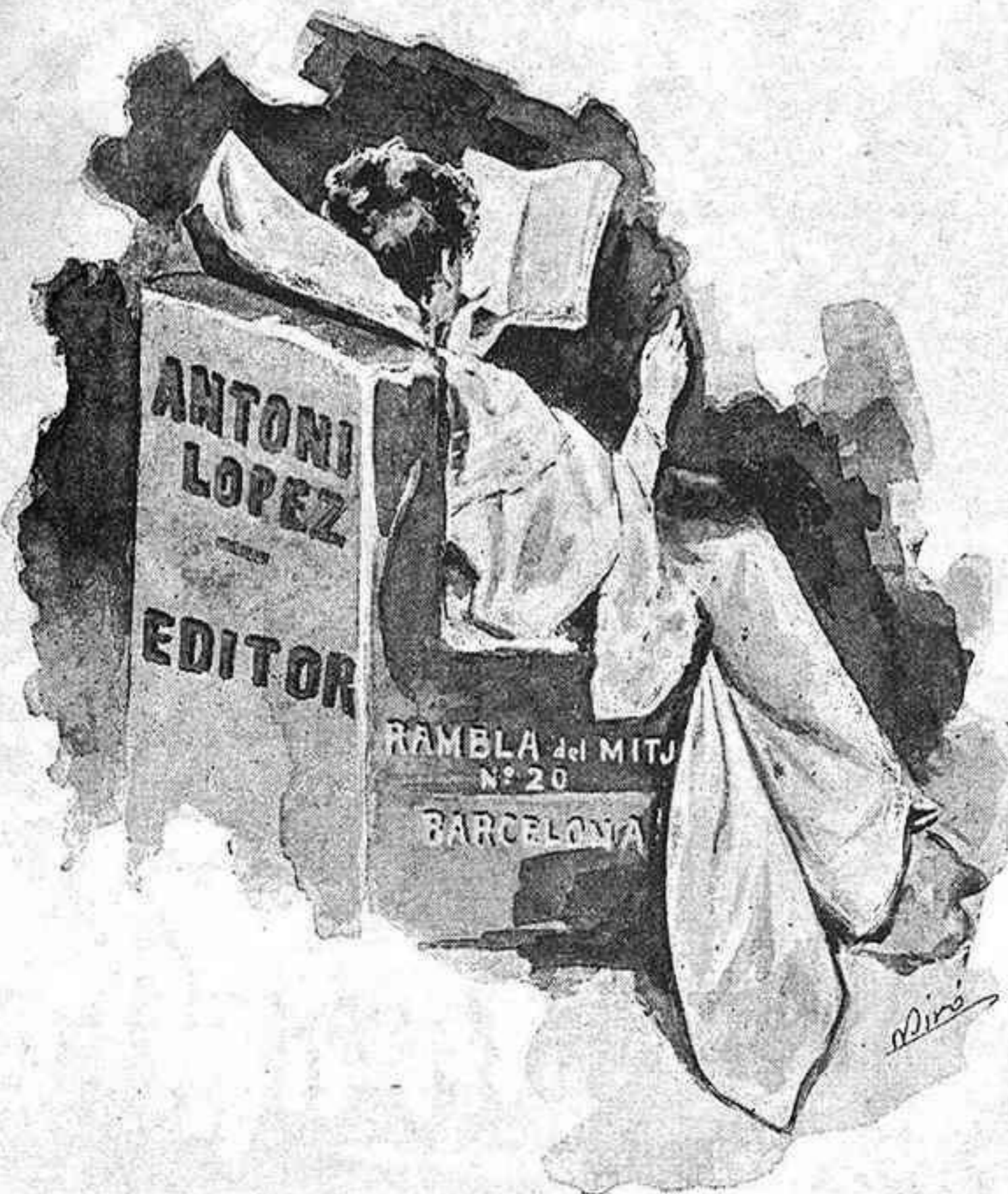
EMILIO SUÑÉ.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, numero 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat numero 2.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

PUBLICADO ÚLTIMAMENTE
Tomo 57

COSAS MÍAS

POR

JOAQUÍN DICENTA

Un tomo 8.º de unas 200 páginas. 2 reales.

ACABA DE SALIR

COPOS DE NIEVE

POR **JUAN REDONDO**

Un tomo 8.º 2 pesetas.

NOVEDAD

EL MADRID DE LOS RECUERDOS

POR **D. ENRIQUE SEPÚLVEDA**—Ptas. 3.

Acaba de salir el ya indispensable

ANUARIO-RIERA

(GUIA GENERAL DE CATALUÑA)

Comercio, Industria, Profesiones, Artes y Oficios, Elemento Oficial, principales propietarios, datos estadísticos, históricos, geográficos y descriptivos, Ferrocarriles, Carreteras, Correos, Telégrafos, Teléfonos, Aguas medicinales, Balnearios, etc., etc.

◆ 1898 ◆ Año 3.º de su publicación ◆ 1898 ◆

Un voluminoso tomo en 4.º encuadernado Ptas. 10.

¡AL PÚBLICHO!

Adelanta activament la confecció del

NÚMERO 1.000

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

La esplendidés y originalitat d' aquest número excepcional superarán á tot lo conegut fins al día.

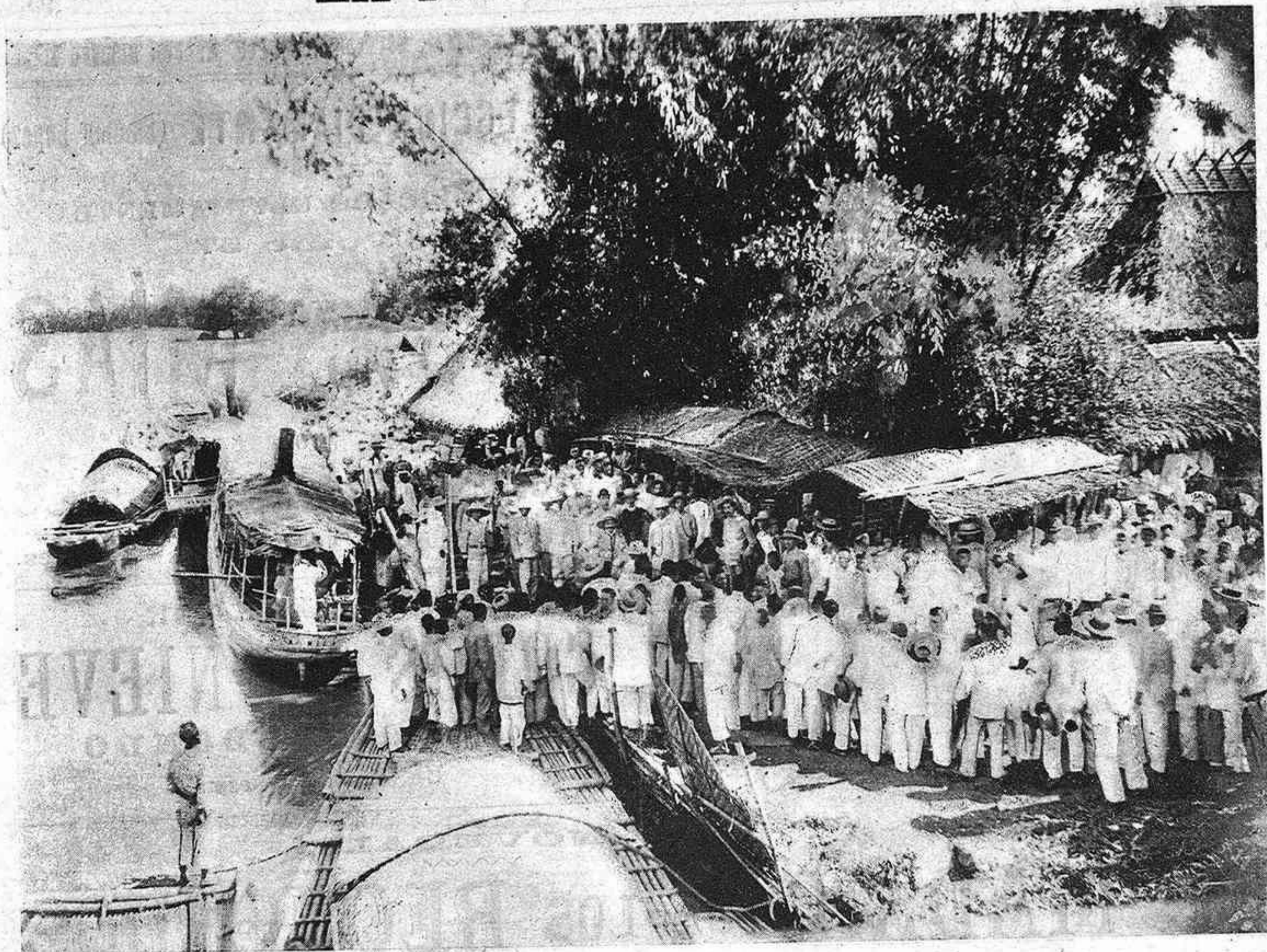
Traballs artístichs de las primeras firmas d' Espanya.

Magnificas páginas en colors, obtingudas pèls procediments més moderns.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebeixas.

LA PAU DE FILIPINAS

Arribada dels primers jefes insurrectes, capitanejats per Aguinaldo, al quartel general de Bac-no-bato, á punt de embarcarse pera Hong-Kong, després d' haber pactat la rendició ab lo tinent coronel espanyol don Miquel Primo de Rivera

Lo generalissim Aguinaldo, lo séu estat major y 'l negociador de la pau, Alejandro Paterno, en la primera estació del ferrocarril de Calumpit, dirigintse á la costa pera abandonar l' isla.